

Bijlage 1 Beheereisen en aanvullende beheervoorschriften behorende bij het overeengekomen beheer.

Bijgevoegd zijn de beheerpakketten gebaseerd op het 'Overzicht van beheerpakketten ANLB 2020' van BoerenNatuur, inclusief alle beheereisen en aanvullende beheervoorschriften, waarvoor op de beheereenheden zoals vastgelegd in Tabel B een beheercontract is afgesloten.

Aanleiding	3
Werken met (combinaties van) beheerpakketten ANLb2020.....	4
Opbouw van de beheerpakketten.....	6
Overzicht beheerpakketten ANLb 2020	7
Cumulatie en Grondgebruik	10
Beschrijving per beheerpakket.....	11

Aanleiding

Dit document bevat een overzicht en beschrijving van beheerpakketten waar collectieven gebruik van kunnen maken in beheerjaar 2020. De pakketten zijn tot stand gekomen op basis van eigen inzichten van collectieven en getoetst op ecologische effectiviteit, EU conformiteit en nationale voorschriften door de Commissie Beheerpakketten & Tarieven van BoerenNatuur.nl en vervolgens goedgekeurd door Provincies en de Adviesgroep Groene en Blauwe Diensten.

- Het **Overzicht Beheerpakketten ANLb 2020** is een hulpmiddel voor collectieven om snel inzicht te krijgen in welke beheerpakketten er beschikbaar zijn voor het agrarisch natuurbeheer. Het Overzicht Beheerpakketten is bedoeld als brede landelijke standaard op basis waarvan het agrarisch natuurbeheer, dat gericht is op instandhouding van internationale doelsoorten, effectief uitgevoerd kan worden. De beheerpakketten zijn opgebouwd uit één of meerdere beheeractiviteiten uit de Koppeltabel. Het overzicht levert de verzameling van de naar verwachting meest gewenste en te gebruiken pakketten.

De provincies en de waterschappen hebben via goedkeuring in de Commissie Beheerpakketten en Tarieven van BoerenNatuur deze pakketten erkend als nuttig en bruikbaar voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. RVO.nl heeft de pakketten en de bijbehorende adviestarieven getoetst op EU-conformiteit en controleerbaarheid

Het Overzicht Beheerpakketten wordt jaarlijks aangepast. Voor elk beheerjaar geldt een nieuwe versie. Bestaande pakketten en pakketvarianten worden zo weinig mogelijk aangepast. Wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen soms dwingen tot aanpassingen. Wijzigingen ten opzichte van voorgaande versies worden in rood aangegeven

- **Koppeltabel**

De Koppeltabel ANLb 2018 bestaat uit een overzicht van beheeractiviteiten, die toegestaan zijn in het ANLb. De toegestane beheeractiviteiten zijn geselecteerd uit de Catalogus Groen Blauwe Diensten (CGBD). De Koppeltabel geeft ook aan in welke leefgebieden, beheerfuncties en cluster van beheeractiviteiten de beheeractiviteiten ingezet kunnen worden. Beheerpakketten voor het ANLb kunnen uitsluitend opgebouwd worden uit beheeractiviteiten, die opgenomen zijn in de Koppeltabel. De Koppeltabel wordt jaarlijks door de Provincies gezamenlijk vastgesteld. De Koppeltabel maakt onderdeel uit van de Subsidieverordening ANLb. Wijzigingen in de Koppeltabel moeten na vaststelling door de EU goedgekeurd worden.

- De **Catalogus Groene en Blauwe Diensten** (CGBD) is een nationaal en Europees vastgelegd document, dat gebruikt wordt voor het opstellen van de Koppeltabel. Waar de Koppeltabel mee opgebouwd is met een vastgelegde status. Dit is het document dat door de EU wordt gebruikt als controle- en verificatiedocument voor de besteding van POP3 gelden en waarop vervolgens de uitvoering van het beheer wordt gecontroleerd. In de CGBD staan alle beheeractiviteiten beschreven waarmee wij in Nederland onze (agrarische) natuurdoelen willen gaan bereiken. Ook staat er in wat er maximaal betaald mag worden aan een collectief of een particulier die deze activiteiten uitvoert (staatssteun). Voor de gevallen waarin inkomstenderving aan de orde is, geeft de CGBD een voorgeschreven berekeningswijze waarmee uitgerekend kan worden wat de maximale vergoeding kan zijn voor gederfde inkomsten.
- De procedure om nieuwe pakketten toe te voegen of te wijzigen is begin 2018 aangepast. Samengevat komt het er op neer dat een aanvraag voor een nieuw pakket bestaat uit:
 - a) Een beschrijving van het voorstel. De belangrijkste onderdelen zijn:
 - i. Ecologisch doel
 - ii. Argumenten waarom aanvulling op bestaande pakketten nodig is en onderbouwing van de ecologische effectiviteit
 - iii. Beschrijving pakket met beheereisen en aanvullende beheervoorschriften
 - b) Een gemotiveerde steunbetuiging van de provincie
 - c) Een gemotiveerde steunbetuiging van een groene organisatie, dat kan zijn een kennisinstelling (bv

RUG, WUR), ecologisch adviesbureau (bv Altenburg & Wymenga, CLM), een soortorganisatie (bv Vogelbescherming) of een waterschap.

Mocht u plannen hebben voor een nieuw of aangepast pakket, neem contact op met BoerenNatuur: wgeertsema@boeren Natuur.nl. Overigens is het de verwachting dat ideeën voor nieuwe pakketten die vanaf eind 2019 worden besproken, meegenomen worden voor de nieuwe ANLb periode. Deze gaat naar verwachting begin 2022 in. Implementeren in de huidige ANLb periode zou namelijk betekenen dat er contracten voor één jaar worden afgesloten (alleen 2021).

- De Soortenfiches vormen een verzameldocument met per soort specifieke leefgebiedeninformatie met inrichting- en beheermaatregelen. Deze informatie is bedoeld om de collectieven te helpen bij het onderbouwen van hun gebiedsaanvragen als men kiest voor inspanningen voor specifieke doelsoorten. En tegelijk kan deze informatie de provincies helpen om gebiedsaanvragen met beheer op specifieke doelsoorten goed te kunnen beoordelen. Het zijn habitat/soortgegevens op basis van de beste wetenschappelijke inzichten die beschikbaar zijn. Het zijn niet altijd harde criteria maar vaak aandachtspunten voor inrichting en beheer van de individuele soort. Bedacht moet worden dat het ANLb 2016 juist ingericht is op beheer van leefgebieden en dat beheermaatregelen bedoeld zijn om meerdere in het leefgebied voorkomende soorten te 'bedienen'. Voor eventuele aanvullende beheermaatregelen uit de Soortenfiches via een soort specifiek beheerpakket is een afweging nodig t.o.v. de beheerpakketten die al in het betreffende leefgebied worden ingezet. De in de Soortenfiches genoemde maatregelen kunnen veelal niet één-op-één worden omgezet als maatregel in een beheerpakket. Bijvoorbeeld omdat ze niet of net anders gedefinieerd staan in de CGBD. De Soortenfiches zijn daarom vooral bedoeld om bij te dragen aan de ecologische deskundigheid van medewerkers en beheerders van de collectieven. De collectieven kunnen met de informatie uit een soortenfiche het daadwerkelijke beheer bij hun deelnemers verfijnen en optimaliseren. Daarvoor hoef je niet perse een nieuw pakket voor te maken. Deze verfijningen en verbeteringen kunnen ook voortkomen uit de cyclus van het beheer: van planning via uitvoering en monitoring en evaluatie naar aanpassing van het beheer. Deze beheercyclus kan onderdeel zijn van het kwaliteitsborgingssysteem.
- De 'Tabel Doelsoorten, Waterdoelen en Pakketten' is net als de Soortenfiches bedoeld als een hulpmiddel voor de collectieven en de Provincies om tot een zo goed mogelijke gebiedsaanvraag en beoordeling ervan te komen. Anders dan de Soortenfiches, geeft de Tabel een concreet advies per soort of waterdoel van welke pakketten uit het Overzicht het beste gebruik gemaakt kan worden voor het beheer. In het stelsel is gekozen voor leefgebieden waar het beheer zich met name richt op meerdere doelsoorten, niet op één enkele doelsoort. Hetzelfde geldt voor waterdoelen binnen de categorie water.

Werken met (combinaties van) beheerpakketten ANLb2020

Het effectief beheren van soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn in het kader van het ANLb2016 vereist niet alleen het afsluiten van één beheerpakket, maar vrijwel altijd een combinatie van beheerpakketten binnen een begrensd gebied met een bepaalde (minimale) omvang in een optimale ruimtelijke (en temporele) samenhang. Deze samenhang is het beste ontwikkeld voor de weidevogels in de vorm van het mozaïekbeheer. Maar de basisbeginselen van het mozaïekbeheer zijn in feite op alle internationale diersoorten van toepassing.

Wat betreft weidevogels, amfibieën en akkervogels is er al veel kennis beschikbaar, maar voor andere soorten zoals vissen, vleermuizen etc. zal de komende jaren nog veel kennis nog moeten opgedaan. Het provinciaal natuurbeheerplan bevat voor een aantal soorten mogelijk al relevante informatie over de schaal waarop maatregelen moeten worden getroffen om ze zo effectief mogelijk te laten zijn.

In het onderstaande staat per soortgroep in algemene termen aangegeven aan welke combinaties van beheerpakketten gedacht moet worden. Voor meer informatie wordt verwezen naar de Soortenfiches waar per soort gedetailleerd staat beschreven welke maatregelen geadviseerd worden voor een effectief beheer van de betreffende soort. Effectief beheer vereist voor veel soorten bewuste en substantiële fasering van het beheer in ruimte en tijd. Dus niet alles in een keer schonen of snoeien, maar gespreid in de tijd en verdeeld

over meerdere locaties binnen de betreffende beheereenheid. Daarnaast is ook continuïteit van het beheer belangrijk.

Weidevogels

Een mix van de beheerpakketten Kruidenrijk grasland in combinatie met Hoog slootpeil, Natuurvriendelijke oevers, Plasdras, Uitgesteld maaien (met variatie in data), Extensief weiden, waar nodig het beheerpakket Legselbeheer en waar en wanneer nodig in de loop van het seizoen last minute beheer via Kuikenvelden.

Broedende akkervogels

Verschillen per specifieke soort, maar de beheerpakketten Kruidenrijke akker en/of Kruidenrijke akkerrand en/of Vogelakker en waar nodig het beheerpakket Legselbeheer.

Doortrekkende akkervogels en wintergasten

Verschillen per specifieke soort, maar vaak het beheerpakket Stoppelland en/of Wintervoedselakker met indien relevant het pakket Struweelhaag; het beheerpakket Bouwland voor hamsters levert in Zuid-Limburg meerwaarde op voor akkervogels.

In bomen en struiken voorkomende vogels

Een mix van de beheerpakketten rond beplantingen (in bomen voorkomende vogels: hoog opgaande beplanting, dan wel hakhout en voor in struiken voorkomende vogels vooral struiken) met aangrenzend een beheerpakket kruidenrijke akker(rand) of een kruidenrijk grasland(rand).

Amfibieën

Per soort sterk verschillend, maar voor een deel van de soorten is met name de mix van beheerpakketten Poel en klein historisch water, Natuurvriendelijke oever, Hoog slootpeil, Kruidenrijke graslandrand met Struweelrand, Houtwal of Bosje relevant.

Vissen

Een mix van met name de beheerpakketten Duurzaam slootbeheer en Natuurvriendelijke oever.

Vleermuizen

Per soort verschillend en vooral een mix van beheerpakketten met betrekking tot beplantingen (Houtwal, Struweelhaag, etc.), Kruidenrijk grasland en Natuurvriendelijke oever.

Knaagdieren

Voor noordse woelmuis is een mix van de beheerpakketten Plas dras, Natuurvriendelijke oever, Rietzoom en klein rietperceel zinvol en waar nodig en mogelijk een mix van deze.

Libellen

Een mix van beheerpakketten Duurzaam slootbeheer, Poel en klein historisch water, Rietzoom en klein rietperceel en Kruidenrijk grasland.

Welk beheer ook opnemen in de gebiedsaanvraag?

De gebiedsaanvraag wordt beoordeeld door de provincie op effectiviteit. Randvoorwaarde is dat het collectief (samen met andere gebiedspartijen) een zo compleet mogelijke kennis van zaken heeft ten aanzien van voorkomen van soorten en van het gebied zelf, inclusief aanwezigheid van allerlei landschapselementen. Wil het collectief vooraf zelf kunnen bepalen of de gebiedsaanvraag en vervolgens het beheerplan effectief is, dan zal het ook ander beheer daarbij dienen op te nemen. Dat andere beheer kan bestaan uit de volgende typen:

- beheer van een aangrenzend aan het werkgebied van het collectief of erbinnen liggend gebied van een terreinbeherende organisatie en/of particuliere natuurbeheerder. Denk aan een weidevogelreservaat binnen of aangrenzend aan een beheereenheid van het collectief;
- beheer van voor betreffende soorten relevante percelen/elementen in het gebied waarvoor geen contract is afgesloten, maar waarvan het beheer wel bijdraagt/kan bijdragen aan het succesvol voorkomen van een of meer doelsoorten. Denk aan het beheer van hoogstamboomgaarden en knotwilgen door vrijwilligersgroepen;

Op basis van inzicht in voorkomen van soorten en van bestaand beheer (al of niet met contract) kan het collectief bepalen waar de eigen prioriteiten te leggen om de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten.

Opbouw van de beheerpakketten

De pakketten zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

1. Beheereisen

Dit zijn de beheermaatregelen en –voorschriften die opgenomen zijn in de Koppeltabel en waarop de beheervergoeding is gebaseerd. Dit zijn de maatregelen waarop de NVWA in opdracht van RVO.nl (EU controle en verificatie) zal controleren. De bestaande beheereisen zijn hierin opgenomen. Achter elke beheereis staat tussen []-en een nummer. Dit nummer verwijst naar het nummer van de beheeractiviteit in de Koppeltabel. Bij veel beheerpakketten is een periode genoemd 'x tot y'. De begindatum valt *binnen* de beheereis, de 'tot'-datum valt *buiten* de beheereis.

2. Aanvullende beheervoorschriften

Dit zijn voorschriften aanvullend aan de beheereisen en die vooral een verdere detaillering en invulling van de beheereisen zijn. Deze aanvullende voorschriften zijn van belang om daadwerkelijk natuurkwaliteit c.q. behoud van doelsoorten te realiseren. Het collectief zal toezien dat deze voorschriften, naast de beheereisen, door de deelnemers worden nageleefd

3. Pakketten

Voor diverse pakketten zijn meerdere varianten ontwikkeld. Deze staan beschreven onder het kopje 'Pakketten'. In een enkel geval worden hierbij ook eisen vermeld, die voor die variant gesteld worden aan het beheer. Deze eisen vallen onder de 'beheereisen' en worden steekproefsgewijs door de NVWA gecontroleerd.

4. Meldingen

Bij een aantal pakketten en/of pakketvarianten moet op tijd een melding gedaan bij RVO.nl. Het gaat om het melden van de ingangsdatum van bepaalde activiteit en/of het melden van de datum waarop het beheer uitgevoerd is. Een ingangsdatum van een rustperiode moet in de regel uiterlijk 5 werkdagen voorafgaand aan de ingangsdatum via SCAN-GIS bij RVO.nl gemeld worden. Uitgevoerd periodiek beheer (beheer dat niet elk jaar wordt uitgevoerd) moet in de regel uiterlijk 14 kalenderdagen nadat het beheer is uitgevoerd bij RVO.nl gemeld worden via SCAN-GIS.

Zie voor specifieke informatie over de aanpak rond de meldingen 'werkwijze voor meldingen en wijzigingen'

Gebruik jaarlijks en periodiek beheer i.r.t. de beheereisen

Beheereisen hebben betrekking op beheer dat in één beheerjaar plaatsvindt.

Voor het ontwikkelen en in stand houden van de ecologische kwaliteit van bijvoorbeeld sloten, poelen, hakhout en bomenrijen is echter gewenst dat het beheer in een cyclus van meerdere jaren plaats vindt. Zodat er ook jaren van rust, zonder beheer, zijn. Daarom is beheer met een beheercyclus van langer dan één jaar vertaald naar een beheereis voor één jaar. Dat wordt gedaan door de verschillende percentages van vereist beheer per beheereenheid of leefgebied. Het percentage kan worden vertaald naar de frequentie van de uitvoering van het beheer:

- 100%: ieder jaar is de beheeractiviteit in het hele element uitgevoerd;
- < 100 %: Gefaseerd of periodiek beheer, met beheercyclus langer dan één jaar.
 - voorbeeld: 20-50% cyclus van eenmaal per 2-3 jaar
 - voorbeeld: 5-40%: cyclus van eenmaal per 6 jaar

Bij de beheereisen zien we dan ook terug dat de percentages op leefgebied zijn gedefinieerd. Bij bouwland pakketten zien we ook percentages lager dan 100%, maar dat heeft te maken met het feit dat een bouwland perceel nooit helemaal voor 100% bedekt is door het gewas. Zo kunnen er rijsporen doorheen lopen, en het biedt ruimte voor open plekjes of stroken.

Overzicht beheerpakketten ANLb 2020

Pakketnaam en code		Pakketvariant
Grasland met rustperiode	a	rust van 1 april tot 1 juni
A01 a t/m t	b	rust van 1 april tot 8 juni
	c	rust van 1 april tot 15 juni
	d	rust van 1 april tot 22 juni
	e	rust van 1 april tot 1 juli
	f	rust van 1 april tot 8 juli
	g	rust van 1 april tot 15 juli
	h	rust van 1 april tot 22 juli
	i	rust van 1 april tot 1 augustus
	j	rust van 1 april tot 8 augustus
	k	rust van 1 april tot 15 augustus
	l	rust van 1 mei tot 15 juni, voorweiden
	m	rust van 8 mei tot 22 juni, voorweiden
	n	rust van 1 april tot 1 september
	o	rust van 1 april tot 15 september
	p	rust van 1 april tot 1 oktober
	q	rust van 1 mei tot 1 juni, voorweiden
	r	rust van 8 mei tot 8 juni, voorweiden
	s	rust van 1 mei tot 8 juni, voorweiden
	t	rust van 8 mei tot 15 juni, voorweiden
Kuikenvelden	a	rust 1 mei tot 1 augustus, 2 weken
A02 a t/m e	b	rust 1 mei tot 1 augustus, 3 weken
	c	rust 1 mei tot 1 augustus, 4 weken
	d	rust 1 mei tot 1 augustus, 5 weken
	e	rust 1 mei tot 1 augustus, 6 weken
Plas-dras	a	15 februari tot 15 april
A03 a t/m p	b	15 februari tot 15 mei
	c	15 februari tot 15 juni
	d	15 februari tot 1 augustus
	e	15 februari tot 15 april
	f	15 februari tot 15 mei
	g	15 februari tot 15 juni
	h	15 februari tot 1 augustus
	i	1 mei tot 1 augustus, 3 weken
	j	1 mei tot 1 augustus, 4 weken
	k	1 mei tot 1 augustus, 6 weken
	l	1 mei tot 1 augustus, 8 weken
	n	1 november tot 31 januari, 2 weken
	o	1 maart tot 1 juni
	p	1 maart tot 1 juli
Legselbeheer	a	Legselbeheer op grasland
A04 a t/m i	b	Rustperiode op bouwland tot 15 mei
	c	Legselbeheer op bouwland
	d	Legselbeheer plus 2 weken rustperiode
	e	Legselbeheer plus 3 weken rustperiode
	f	Legselbeheer plus 4 weken rustperiode
	g	Legselbeheer plus 5 weken rustperiode
	h	Legselbeheer plus 6 weken rustperiode
	i	Rustperiode op bouwland tot 22 mei
	j	Rustperiode op bouwland tot 1 juni
Kruidenrijk grasland	a	1 april tot 15 juni
A05 a t/m k	b	1 april tot 22 juni

Pakketnaam en code		Pakketvariant
	c	1 april tot 1 juli
	d	1 april tot 8 juli
	e	1 april tot 15 juli
	f	1 april tot 22 juli
	g	1 april tot 1 augustus
	h	rand, 4 indicatorsoorten
	i	rand, 8 indicatorsoorten
	j	1 april tot 15 september
	k	1 april tot 15 oktober
Extensief beweiden	a	1 - 1,5 GVE / ha, 1 mei tot 15 juni
A06 a t/m c	b	0,15 - 0,5 GVE / ha, 1 mei tot 15 oktober
	c	1 – 3 GVE / ha, 1 mei tot 15 juni
Ruige mest (A07)		Ruige mest
Hoog waterpeil	a	verhoging 20 cm, 15 feb tot 15 juni
A08 a t/m f	b	verhoging 30 cm, 15 feb tot 15 juni
	c	verhoging 40 cm, 15 feb tot 15 juni
	d	verhoging 20 cm, 15 mrt tot 15 juni
	e	verhoging 30 cm, 15 mrt tot 15 juni
	f	verhoging 40 cm, 15 mrt tot 15 juni
Poel en klein historisch water	a	kleine poel, 75 – 100 % schonen, 1 sept tot 15 okt
A09 a t/m j	b	grote poel, 75 – 100 % schonen, 1 sept tot 15 okt
	c	kleine poel, 75 – 100 % schonen, 15 aug tot 1 mrt
	d	grote poel, 75 – 100 % schonen, 15 aug tot 1 mrt
	e	jaarlijks beheer < 175 m2
	f	jaarlijks beheer + opschonen 10 jr < 175 m2
	g	jaarlijks beheer > 175 m2
	h	jl. beheer + opschonen 5 jr > 175 m2
	i	jl. beheer + opschonen 10 jr > 175 m2
Natuurvriendelijke oever	a	natuurvriendelijke oever
A10 a en b	b	natuurvriendelijke oever met schapen
Rietzoom en klein rietperceel	a	smalle rietzoom
A11 a en b	b	brede rietzoom en klein rietperceel
Duurzaam slootbeheer	a	baggeren met de baggerpomp
A12 a t/m d	b	ecologisch slootschonen
	c	ecologisch slootschonen krabbenscheer
	d	ecologisch slootschonen tot 100%
Botanisch grasland	a	botanisch weiland
A13 a t/m g	b	botanisch hooiland
	c	botanische weiderand
	d	botanische hooilandrand
	e	Botanische hooilandrand 15 juni tot 20 juli
	f	botanische hooilandrand 15 juni tot 3 aug
	g	botanische hooilandrand 15 juni tot 17 aug
Stoppelland	a	winterstoppel tot 15 mrt
A14 a t/m d	b	oogstresten, 15 okt tot 31 dec, 4 weken
	c	oogstresten, 1 dec tot 1 feb
	d	winterstoppel tot 1 feb
Wintervoedselakker	a	wintervoedselakker 1 juni tot 1 maart
A15 a t/m d	b	wintervoedselakker 1 okt tot 15 maart
	c	wintervoedselakker 1 okt tot 1 aug
	d	wintervoedselakker 1 okt tot 1 feb
Vogelakker	a	vogelakker
A16 a t/m c	b	meerjarige vogelakker
	c	zomervogelakker
Bouwland voor hamsters	a	bouwland voor hamsters zonder oogst
A17 a t/m d	b	graanperceel voor hamsters zonder oogst

Pakketnaam en code		Pakketvariant
	c	regulier bouwland met hamstervriendelijke oogst: graan of luzerne
	d	kruidenrijk graanperceel/opvangstrook voor hamsters met graan
Kruidenrijke akker	a	3 van de 6 jaar graan
A18 a t/m f	b	4 van de 6 jaar graan
	c	5 van de 6 jaar graan
	d	3 van de 5 jaar graan
	e	4 van de 5 jaar graan
	f	gewas anders dan graan
Kruidenrijke akkerrand	a	3 m breed
A19 a t/m l	b	6 m breed
	c	9 m breed
	d	12 m breed
	e	15 m breed
	f	18 m breed
	g	1,5 m breed
	h	rand langs tuinbouwgewassen
	i	rand langs bolgewassen
	j	bufferstrook
	k	bufferstrook langs tuinbouwgewassen
	l	bufferstrook langs bolgewassen
Hakhoutbeheer	a	Jaarlijks beheer
A20 at/m e	b	jaarlijks beheer plus tussenkap
	c	jaarlijks beheer plus eindkap
	d	tussenkap
	e	eindkap
Beheer van bomenrijen (A21)	a	beheer van bomenrijen
Knip- en scheerheg	a	jaarlijks knippen/scheren
A22 a en b	b	eenmaal per 2/3 jaar knippen/scheren
Struweelhaag	a	cyclus 5-7 jaar
A23 a en b	b	Cyclus meer dan 12 jaar
Struweelrand (A24)	a	struweelrand
Boom op landbouwgrond (A25)	a	Boom op landbouwgrond
Half- en hoogstamboomgaard	a	Hoogstamboomgaard
A26 a en b	b	halfstamboomgaard
Hakhoutbosje	a	droog hakhout
A27 a en b	b	vochtig hakhout
Griendje (A28)	a	Griendje
Bosje (A29)	a	Bosje
Nestgelegenheid Zwarte Stern (A30)	a	Nestgelegenheid Zwarte Stern
Insectenrijke rand	a	Basis
A31 a en b	b	Plus
Insectenrijk grasland (A32)	a	Insectenrijke graslandrand
Foerageerrand Bever (A33)	a	Foerageerrand Bever
Leibomen bij historische boerderijen (A34)	a	Leibomen bij historische boerderijen
Zandwallen (A35)	a	Zandwallen
Beheer peilscheidingen	a	Beheer peilgestuurde drainage
A36 a en b	b	beheer conserveringsstuw
Beheer infiltratiegreppel (A37)	a	Beheer infiltratiegreppel
Water bergen (A38)	a	Water bergen op grasland
Bodemverbetering	a	bodemverbetering grasland met ruige mest
A39 a t/m c	b	bodemverbetering bouwland met ruige mest
	c	bodemverbetering bouwland met gewasresten
Vogelgraan	a	Vogelgraan met stoppel
A40 a en b	b	Vogelgraan
Ontwikkeling kruidenrijk grasland	a	Verschralen voedselrijk grasland
A41 a t/m d	b	Doorbreken witbol dominantie

Pakketnaam en code		Pakketvariant
	c	Verschralen voedselrijk grasland plus kuikenveld
	d	Doorbreken witbol dominantie plus kuikenveld

Cumulatie en Grondgebruik

Cumulatie is het 'stapelen' van pakketten. In de meeste gevallen is dit niet toegestaan, vanwege ontoelaatbare staatssteun. Er zijn echter uitzonderingen. In onderstaande tabel wordt in de tweede kolom aangegeven welke cumulatiemogelijkheden er zijn. In de derde kolom wordt aangegeven op welk(e) terreintype(n) het pakket toegepast kan worden.

Pakket	Cumulatiemogelijkheden	Grondgebruik
1	Cumulatie toegestaan met 7 en/of 8	Grasland
2	Cumulatie toegestaan met 8	Grasland
3	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
4a, d-h	Cumulatie toegestaan met 8	Grasland
4 b, i, j	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
4c	Cumulatie toegestaan met 15d	Bouwland
5	Cumulatie toegestaan met 7 en/of 8	Grasland
6	Cumulatie toegestaan met 7 en/of 8	Grasland
7	Alleen toegestaan in combinatie met 1, 5, 6, en/of 8	Grasland
8	Cumulatie toegestaan met 1,2,4(a, d-h), 5,6,7,13,30, 31 en/of 32, 41	Grasland
9	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
10	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
11	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
12a	Cumulatie toegestaan met 12b, 12c en 12d	Landschapselement (sloot)
12b	Cumulatie toegestaan met 12a	Landschapselement (sloot)
12c	Cumulatie toegestaan met 12a	Landschapselement (sloot)
12d	Cumulatie toegestaan met 12a	Landschapselement (sloot)
13	Cumulatie toegestaan met 8	Grasland
14	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
15 a-c	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
15d	Cumulatie toegestaan met 4c	Bouwland
16	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
17	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
18	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
19	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
20	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
21	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
22	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
23	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
24	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
25	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
26	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
27	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
28	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
29	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
30	Cumulatie toegestaan met 8	Grasland
31	Cumulatie toegestaan met 8	Grasland
32	Cumulatie toegestaan met 8	Grasland
33	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
34	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
35	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
36	Cumulatie niet toegestaan	Landschapselement
37	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
38	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
39 a	Cumulatie niet toegestaan	Grasland
39 b, c	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
40	Cumulatie niet toegestaan	Bouwland
41	Cumulatie toegestaan met 8	Grasland

1 Grasland met rustperiode

Beschrijving:

Het in acht nemen van een rustperiode op grasland is vooral voor weidevogels van belang. Ze biedt rust aan broedende vogels door de kans op verstoring van de legfels te minimaliseren. Ook kan het functioneren als opgroeigebied voor jonge weidevogels.

In kleinschalige gebieden kunnen graslanden met een rustperiode, eventueel in de vorm van randen, dienen als schuil- en foerageergebied voor diverse fauna zoals kleine zoogdieren, vogels, vlinders en amfibieën. Ook in de natte dooradering kunnen grasland(randen) met een rustperiode zinvol zijn.

In de rustperiode zijn landbouwkundige werkzaamheden niet toegestaan.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten Koppeltabel)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]
- *Pakket l, m, q, r, s en t*: Het grasland wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid [3]

Aanvullende beheervoorschriften

→ In de rustperiode vinden op het ANLb-perceel geen bewerkingen plaats

→ Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan

→ Grasland met een rustperiode in de vorm van randen is toegestaan in kleinschalige gebieden en in gebieden die gericht zijn op waterdoelen (droge respectievelijk natte dooradering, of waterkwaliteitsdoelen). Deze randen moeten minimaal 2 meter breed zijn.

Pakketten

De rustperiode betreft de periode:

- a) 1 april tot 1 juni
- b) 1 april tot 8 juni
- c) 1 april tot 15 juni
- d) 1 april tot 22 juni
- e) 1 april tot 1 juli
- f) 1 april tot 8 juli
- g) 1 april tot 15 juli
- h) 1 april tot 22 juli
- i) 1 april tot 1 augustus
- j) 1 april tot 8 augustus
- k) 1 april tot 15 augustus
- l) 1 mei tot 15 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid
- m) 8 mei tot 22 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid
- n) 1 april tot 1 september
- o) 1 april tot 15 september
- p) 1 april tot 1 oktober
- q) 1 mei tot 1 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid
- r) 8 mei tot 8 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid
- s) 1 mei tot 8 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid
- t) 8 mei tot 15 juni; het gras wordt vanaf 1 maart en voor de rustperiode niet gemaaid

2 Kuikenvelden

Beschrijving:

Het pakket kuikenvelden heeft een vergelijkbaar doel als het pakket 1. De rustperiode wordt echter niet van tevoren vastgelegd van datum x tot datum y, maar wordt ad hoc bepaald om rust te creëren op plaatsen waar dit nodig is.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten Koppeltabel)

- Er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats
- Beweiding is in de rustperiode niet toegestaan
- Indien de kuikenvelden in de vorm van randen worden aangelegd, dienen deze randen ten minste 6 meter breed te zijn.
- Kuikenvelden mogen op zijn vroegst op 1 juni worden gemaaid.

Pakketten

De rustperiode ligt in de periode 1 mei tot 1 augustus, en heeft een duur van tenminste:

- a) 2 weken
- b) 3 weken
- c) 4 weken
- d) 5 weken
- e) 6 weken

Meldingen

- Ingangsdatum pakketvarianten

3 Plas-dras

Beschrijving:

Een plas of greppel draagt bij aan variatie in de vegetatie, groter aanbod van insecten en betere beschikbaarheid van bodemdierpjes in de draszone. Natte percelen hebben vroeg in het seizoen grote aantrekkingskracht op terugkerende volwassen weidevogels en doortrekkers. Aan het eind van het broedseizoen bieden ze foerageer- en rustmogelijkheden voor (bijna) vliegvlugge jonge vogels. Het plasdraspakket (a t/m d) wordt ingetekend op een nat deel van een graslandperceel. De greppel-dras (pakket e t/m h) als een strook aan weerszijden van een greppel in het perceel. Op 60% van de ingetekende oppervlakte moet gedurende de gehele pakketperiode een waterlaag van minimaal 5 cm staan, zodat het overige deel van het oppervlak drassig zal worden. Het waterpeil kan worden onderhouden met behulp van een pomp op zonne-energie. Het streven is om die zoveel mogelijk beschikbaar te stellen vanuit het collectief. Aan het eind van de pakketperiode mag het perceel weer droogvallen en kan het nog beweoid of eventueel (gedeeltelijk) gemaaid worden. Greppel plas-dras is ook mogelijk als last minute variant (pakket i t/m k)

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Het grasland is geïnundeerd (volledig drassig). De inundatieperiode loopt van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [4]

Aanvullende beheervorschriften

→ De beheereenheid is jaarlijks geïnundeerd.

→ *Pakket a t/m d*: Op minimaal 60% van het oppervlak van het perceel is de laag water tussen de 5 en 20 cm diep

→ *Pakket e t/m l, o en p*: Op minimaal 60% van het oppervlak van het perceel is de laag water ten minste 5 cm diep

→ *Pakket i t/m l*: Bij het afsluiten van het pakket wordt de begindatum van de inundatie in de overeenkomst tussen deelnemer en collectief duidelijk vermeld.

→ *Pakket i t/m l*: In de periode tussen 1 mei en 1 augustus wordt een rustperiode gerealiseerd van ten minste a weken (zie beschreven onder pakketten)

→ *Pakket n*: Op minimaal 60% van het oppervlak van het perceel is de laag water tussen de 5 en 20 cm diep, gedurende een periode van tenminste 2 weken

→ Advies: – minimaal 1x bloten/maaïen na 1 augustus i.v.m. behoud AAN-status perceel

– geen bemesting gedurende inundatieperiode, bij voorkeur ruige mest gedurende overige periode

Pakketten

De inundatieperiode betreft de volgende periode:

a) Van 15 februari tot 15 april

b) Van 15 februari tot 15 mei

c) Van 15 februari tot 15 juni

d) Van 15 februari tot 1 augustus

e) Van 15 februari tot 15 april

f) Van 15 februari tot 15 mei

g) Van 15 februari tot 15 juni

h) Van 15 februari tot 1 augustus

i) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 3 weken

j) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 4 weken

k) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 6 weken

l) In de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 8 weken

n) In de periode van 1 november tot 31 januari, tenminste 2 weken

o) Van 1 maart tot 1 juni

p) Van 1 maart tot 1 juli

Meldingen

- Pakketvarianten i t/m l en n: ingangsdatum minimaal 5 werkdagen voorafgaand aan de ingangsdatum melden bij RVO.nl.

4 Legselbeheer

Beschrijving:

Om weidevogels te beschermen is het lang niet altijd nodig om alle percelen waarop zich broedende weidevogels bevinden, te voorzien van een pakket met een rustperiode. Bijvoorbeeld omdat de dichtheid aan weidevogels vrij laag is. In dit soort situaties kan het pakket landbouwgrond met legselbeheer een invulling geven aan weidevogelbeheer, door het legsel en de onmiddellijke omgeving hiervan te beschermen tegen landbouwkundige werkzaamheden.

Landbouwgrond met legselbeheer kan zowel bestaan uit grasland als uit bouwland. Door het plaatsen van nestbeschermers of het op andere wijze ontzien van de legfels bij werkzaamheden, wordt de kans op het uitkomen van het legsel sterk vergroot. Percelen met legselbeheer kunnen dienen als foerageergebied voor jonge weidevogels als gekozen wordt voor een combinatie met een kruidenrijke graslandrand. Wanneer wél veel nesten worden aangetroffen kan op het betreffende perceel (of een deel van het perceel) legselbeheer nog tijdens de broedperiode ('last-minute') worden omgezet in kuikenland met een rustperiode van 2 tot 6 weken. Het perceel wordt verder agrarisch gebruikt.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Pakket a, b, c, d, e, f, g, h, i en j: Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijvoorbeeld op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst.
- Pakket a: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, tenminste via enclaves van minimaal 50 m² (alleen op grasland) of via het plaatsen van nestbeschermers.
- Pakket c: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen of beschermd via het plaatsen van nestbeschermers.
- Pakket d, e, f, g, h: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, tenminste via enclaves van minimaal 50 m² (alleen op grasland), via een rustperiode van datum x tot y (zie beschreven onder pakketten), waarbij de vrijwaring tenminste 14 kalenderdagen duurt, of via het plaatsen van nestbeschermers.
- Pakket b, i en j: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen via een rustperiode van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten)

De beschrijving van de beheereisen hierboven geeft de verschillende onderdelen voor beheeractiviteit [5] weer, gespecificeerd naar de verschillende pakketvarianten.

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode zijn bewerkingen en beweiding niet toegestaan
- Pakket a, c-h: De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen afgezocht op aanwezige legfels. Gevonden legfels worden gemarkeerd, geregistreerd, en gemeld bij het Collectief.
- d-h niet maaien voor 1 juni
- Pakket a: Een nestenclave heeft een straal van minimaal 3,5 meter.
- Pakket c: Indien een perceel bouwland met nesten wordt bewerkt, dan wordt het nest gespaard door het tijdelijk te verplaatsen, of door middel van een nestbeschermer, of door om het nest heen te werken.
- Pakket b, i, j: Er wordt een rustperiode in acht genomen van ten minste 15 april tot 15 mei (b), 22 mei (i) of 1 juni (j). Als eerder dan 15 april legfels worden aangetroffen dan geldt de rustperiode vanaf het moment dat er legfels zijn geconstateerd en gemeld bij het Collectief. In de rustperiode worden geen werkzaamheden uitgevoerd zoals zaaien, frezen, schoffelen en eggen.

Pakketten

- a) Legselbeheer op grasland
- b) Rustperiode op bouwland 15 april tot 15 mei.
- c) Legselbeheer op bouwland
- d) Legselbeheer op grasland plus 2 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
- e) Legselbeheer op grasland plus 3 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
- f) Legselbeheer op grasland plus 4 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
- g) Legselbeheer op grasland plus 5 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus

h) Legselbeheer op grasland plus 6 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus

i) Rustperiode op bouwland 15 april tot 22 mei.

j) Rustperiode op bouwland 15 april tot 1 juni.

Meldingen

- *Melding legselbeheer (4a)*: eenmalige (gebundelde) melding bij RVO.nl van aanvangsdatum nestenclaves dan wel nestbescherming binnen 5 werkdagen na het uitvoeren van het legselbeheer
- *Melding startdatum rustperiode* (pakket d t/m h): binnen 5 werkdagen na start rustperiode.

5 Kruidenrijk grasland

Beschrijving:

Kruidenrijk grasland is van groot belang voor de biodiversiteit. In weidevogelgebieden vormen kruidenrijke graslanden terreinen waar kuikens kunnen opgroeien. De bloeiende kruiden trekken insecten aan waarop deze kunnen foerageren. In kleinschalige landschappen vormen diezelfde insecten ook de voedselbron van diverse vogelsoorten die in het struweel of in bomen broeden. Vlinders hebben baat bij de beschikbare nectar en ook kleine zoogdieren profiteren van het ruime insectenaanbod. Langs sloten en waterpartijen zijn kruidenrijke graslanden van belang voor libellen en amfibieën.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Pakketten a t/m g, j en k: er wordt een rustperiode in acht genomen van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) [1]
- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de oppervlakte [7]
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd [17]
- Minimaal a (zie beschreven onder pakketten) verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober (groeiseizoen) [19]

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden op de oppervlakte geen bewerkingen plaats
- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van zoals Akkerdistel, Ridderzuring, Jacobskruiskruid en Brandnetel.
- Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode (pakket a t/m g, j,k). Bemesting is in het geheel niet toegestaan in het geval van pakket h en i.
- Pakketten a t/m c: Het gewas wordt jaarlijks voor 1 augustus afgevoerd door middel van maaien en afvoeren. Tweede / derde keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- Pakketten h en i: Beweiding van de beheereenheid is toegestaan wanneer de beheereenheid is gelegen langs de randen van een perceel.
- Bij pakketten a t/m g, j en k: Bewerkingen en beweiding zijn in de rustperiode niet toegestaan

Pakketten

- a) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni, 4 verschillende indicatorsoorten
- b) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juni, 4 verschillende indicatorsoorten
- c) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- d) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 8 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- e) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- f) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juli, 4 verschillende indicatorsoorten
- g) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 1 augustus, 4 verschillende indicatorsoorten
- h) Kruidenrijke graslandrand, 4 verschillende indicatorsoorten
- i) Kruidenrijke graslandrand, 8 verschillende indicatorsoorten
- j) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 september, 4 verschillende indicatorsoorten
- k) Kruidenrijk grasland met rustperiode van 1 april tot 15 oktober, 4 verschillende indicatorsoorten

6 Extensief beweid grasland

Beschrijving:

Extensief beweid grasland is bedoeld voor weidevogels die voorkomen op wat korter grasland en die een bepaalde beweidingdruk kunnen hebben. Het dient zowel als broedgebied als voor foerageergebied voor oudere vogels en kuikens. Dit pakket is ook toepasbaar voor de noordse woelmuis. Beweidingsdruk en rustperiode kunnen daarop worden afgestemd. Extensief beweid grasland is structuurrijk grasland, omdat er vanwege de lage vee dichtheid verschillen in het beweidingpatroon ontstaan. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan omdat kruiden insecten aantrekken, die als voedsel dienen voor de weidevogels en hun kuikens en daarmee van belang zijn voor het broedsucces van de weidevogels.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Beweiding is verplicht vanaf datum x tot datum y met minimale a en maximale veebezetting b (GVE/ha) (zie beschreven onder pakketten) [8]

Aanvullende beheervoorschriften

→ *Pakket a en c:* Van 1 april tot 15 juni zijn landbouwkundige bewerkingen niet toegestaan

→ *Pakket b:* Van 1 april tot 15 oktober zijn landbouwkundige bewerkingen niet toegestaan

→ Onder de niet toegestane landbouwkundige bewerkingen vallen het maaien, rollen, slepen, scheuren, frezen, (her)inzaaien, doorzaaien en bemesten. In genoemde periode is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan.

Pakketten

a) Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 en maximaal 1,5 GVE/ha.

b) Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 oktober, minimaal 0,15 en maximaal 0,5 GVE/ha

c) Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 3 GVE/ ha

7 Ruige mest

Beschrijving:

Het uitrijden van ruige mest is gunstig in een totaalaanpak voor weidevogelbeheer. Het bevordert een 'rustige' grasgroei, waardoor het gewas minder vol wordt en geschikter voor kuikens. Ook zorgt ruige mest voor meer structuur in het gewas en biedt het meer ruimte voor kruiden. De organische mest zorgt bovendien voor een rijker bodemleven waarop oudervogels kunnen foerageren. Ten slotte wordt het stro in de ruige mest door met name kieviten gebruikt als nestmateriaal.

Beheereisen: (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

☑ Bemesting met ruige stalmest is verplicht [6]

Aanvullende beheervoorschriften:

☑ Op de beheereenheid wordt in een kalenderjaar ten minste 10 en maximaal 20 ton ruige stalmest per hectare uitgereden.

☑ De ruige stalmest wordt in één keer tussen 1 februari en de begindatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket, óf vanaf de dag volgend op de einddatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket tot 1 september opgebracht, waarbij per beheerjaar slechts één melding gedaan mag worden.

☑ Van het uitrijden van de ruige stalmest wordt binnen twee weken na dat uitrijden melding gedaan in het administratiesysteem van het Collectief. De melding gaat vergezeld van een kaart met een topografische ondergrond waarop de beheereenheid is, dan wel beheereenheden zijn, aangegeven waarop de ruige stalmest is uitgereden.

☑ Dit pakket kan alleen in combinatie met een ander beheerpakket worden afgesloten (zie ook cumulatietabel)

Pakketten

a) Ruige mest

Meldingen

☑ melding uitgevoerd beheer per perceel bij RVO.nl binnen 14 kalenderdagen na uitrijden

8 Hoog waterpeil

Beschrijving

Voor de instandhouding van vitale weidevogelpopulaties en populaties van de noordse woelmuis is het noodzakelijk dat naast het optimaliseren van het beheer ook de inrichting wordt geoptimaliseerd ten aanzien van het waterpeil. Hierdoor is het bodemleven beter beschikbaar, wordt de grasgroei vertraagd en ontstaat er meer variatie in de structuur van de grasmat.

Beheereisen: (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

☒ Door een tijdelijke, plaatselijke voorziening is het oppervlaktewaterpeil van datum x tot datum y (zie beschreven onder pakketten) minimaal a centimeter (zie beschreven onder pakketten) hoger dan eerste volgende watergang [18]

Aanvullende beheervoorschriften:

☒ Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid bereikt ná de verhoging een peil t.o.v. het (gemiddelde) maaiveld van 25 centimeter of minder op veengrond en 40 centimeter of minder op kleigrond.

☒ Het pakket kan niet worden afgesloten in gebieden die volgens het peilbesluit van het waterschap een drooglegging hebben van 70 cm of meer (zomerpeil). Te allen tijde, echter, moet op de beheereenheid de hiervoor genoemde drooglegging (respectievelijk 25 en 40 cm) gerealiseerd zijn.

☒ Er is een schriftelijke toestemming nodig van het waterschap.

☒ Het verschil tussen het opgezette peil en het omringende peil is bij de peilscheidingen of stuwtjes te meten.

☒ Voor de bepaling van de door de peilverhoging beïnvloede oppervlakte (= de oppervlakte waarop de beheervergoeding betrekking heeft, de oppervlakte die dus ingetekend moet worden in SCAN-GIS) wordt de volgende methode geadviseerd: vanuit de watergang waarin het peil is opgezet wordt aan weerszijden op de oever vanaf de waterlijn 25 meter het land in een effect verwacht. De lengte van de watergang x 25 meter op de ene oever, plus lengte watergang x 25 meter op de andere oever = de beïnvloede oppervlakte. Uiteraard moet hierbij wel gecorrigeerd worden voor overlap in hoeken van percelen.

Pakketten

a) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 februari tot 15 juni.

b) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 30 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 februari tot 15 juni.

c) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 40 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 februari tot 15 juni.

d) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 maart tot 15 juni.

e) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 30 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 maart tot 15 juni.

f) Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 40 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 maart tot 15 juni.

10 Natuurvriendelijke oever

Beschrijving:

Natuurvriendelijke oevers vormen een beschutte leefomgeving voor bijvoorbeeld insecten, kikkers, padden, kleine zoogdieren en vissen. De oever- en waterplanten zijn een prima plek om te schuilen, op te groeien, voort te planten en voedsel te vinden. Naast weidevogels voelen ook vogels als de rietzanger en karekiet zich er thuis.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- *Pakketten a en b:* Minimaal 25 % tot maximaal 75 % van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond en/of gemaaid [23]
- *Pakketten a en b:* Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24]
- *Pakketten a en b:* Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de oppervlakte [7]

Aanvullende beheervoorschriften

- De oppervlakte wordt in een cyclus van minimaal éénmaal per 2 jaar en maximaal éénmaal per jaar geschoond en/of gemaaid
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van zoals akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en brandnetel.
- Er mogen geen meststoffen in het element gebruikt worden;
- Het maaien/schonen vindt bij voorkeur plaats tussen 1 januari en 1 maart en na 15 juli.
- *Pakket a:* De oppervlakte wordt niet beweide
- *Pakket b:* uitsluitend beweiding met schapen toegestaan.

Pakketten

- a) Natuurvriendelijke oever
- b) Natuurvriendelijke oever met schapenbegrazing

Meldingen

- Pakket a en b: Uitgevoerd beheer binnen 14 kalenderdagen na schonen/maaien melden bij RVO.nl.

12 Duurzaam slootbeheer

Beschrijving:

Natuurlijke, mooie en levende sloten dragen bij aan de kwaliteit van onze leefomgeving. Door te voorkomen dat er teveel voedingsstoffen in de sloot terecht komen wordt de waterkwaliteit en de leefomgeving van planten en dieren verbeterd. Duurzaam slootbeheer heeft betrekking op baggeren en slootschonen. De combinatie van beide maatregelen heeft de voorkeur, maar er kan ook voor de afzonderlijke diensten worden ingetekend. Het eerste aandachtspunt voor de waterkwaliteit is te zorgen dat er niet te veel bagger in de sloot zit. Met gefaseerd en kleinschalig baggerspuiten wordt de sloot op een eenvoudige manier op diepte gehouden. Door de bagger op het land te spuiten, worden de voedingsstoffen uit de bagger optimaal benut. Baggerspuiten geeft daarnaast in droge perioden ook een beregeningseffect. Het slootleven is er bij gebaat dat er niet te intensief wordt gebaggerd. Een deel van de bagger mag achterblijven en niet alle sloten worden jaarlijks tegelijk gebaggerd.

Met ecologisch slootschonen worden de planten gemaaid (en niet uitgegraven) en minimaal 1 á 2 meter uit de slootkant op het land gezet. Hierdoor verschromen de oeverzones en stromen de voedingsstoffen niet terug in het water. Dit spaart de slootkanten en de wortels van oeverplanten, die het jaar na de schoning weer kunnen uitgroeien. De kanten blijven steviger en kalven minder af.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- Pakket a: Jaarlijks is op minimaal 25% tot maximaal 75 % van het leefgebied onder beheer bagger vanuit een waterelement op aangrenzende landbouwgrond gespoten. [26]
- Pakket b, c: Minimaal 25 % tot maximaal 75 % van het leefgebied onder beheer is geschoond en/of gemaaid [23]
- Pakket b, c, d: Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het elementen/of maaiafval is verwijderd [24]
- Pakket d: Minimaal 25 % tot maximaal 100 % van het leefgebied onder beheer is geschoond en/of gemaaid [23]

Aanvullende beheervoorschriften

- Pakket a: er wordt niet gezogen binnen 60 cm vanaf de waterlijn.
- Pakket a: de zuigkop van de baggerpomp wordt ieder jaar zoveel mogelijk door dezelfde vore getrokken in de sloot.
- Pakket a: de sloot is minimaal 2 meter breed en loopt tijdens het baggeren niet droog.
- Pakket a: er komt geen bagger terecht in de slootkant.
- Pakket a: er wordt gebaggerd in mozaïkvorm, dus niet alles tegelijk. Het Collectief geeft aan wanneer welke sloot gebaggerd mag worden.
- Pakket b, d: Het slootvuil wordt afgevoerd of verwerkt op het naastgelegen perceel d.m.v. bijvoorbeeld een wallenfrees.
- Pakket b, c, d: bij het slootschonen wordt gebruik gemaakt van een maaikorf of een eco-reiniger. Andere slootreinigingsapparatuur kan ook gebruikt worden mits het bodemprofiel inclusief de wortels van waterplanten in de sloot niet beschadigd wordt.
- Pakket b, c, d: het slootschonen en/of maaien vindt bij voorkeur plaats van 15 juni tot 1 december Er mogen geen meststoffen in het element gebruikt worden;
- Pakket c: De sloot wordt 1 keer per 3 jaar geschoond, waarbij minimaal 40 % en maximaal 60 % van de aanwezige begroeiing met krabbenscheer in de lengterichting van de sloot blijft staan.
- Pakket c: Voor deze variant is toestemming nodig van het waterschap, of deze vorm van beheer moet toelaatbaar zijn volgens de Keur.
- Pakket d: dit pakket is alleen toestaan in categorie Water

Pakketten

- a) Baggeren met de baggerpomp, 25 tot 75 % van het leefgebied is gebaggerd
- b) Ecologisch slootschonen, 25 tot 75 % van het leefgebied is geschoond
- c) Ecologisch slootschonen voor krabbenscheervegetaties, 25 tot 75 % van het leefgebied is geschoond
- d) Ecologisch slootschonen, 25 tot 100 % van het leefgebied is geschoond

Meldingen

- Uitgevoerd beheer m.b.t. baggeren, schonen en/of maaien melden bij RVO binnen 14 kalenderdagen na uitvoering

13 Botanisch waardevol grasland (waterbeheer) GK

Beschrijving:

Deze van oorsprong groene dienst heeft ook een sterke blauwe functie: door op een aan de sloot grenzende strook geen meststoffen en chemische middelen te gebruiken, wordt de oppervlakkige afspoeling daarvan naar de sloot sterk beperkt.

Een belangrijk neveneffect is, dat juist door deze beperking de vegetatie soortenrijker zal worden, en dan vooral ook rijker aan bloemrijke soorten. Dit heeft weer positieve effecten op de insectenfauna, en daardoor ook op bijvoorbeeld de weidevogels.

Onderhouden van een bufferstrook brengt inkomstendering met zich mee. Dit is de belangrijkste basis voor de vergoeding van deze blauwe dienst.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in CGBD)

- ☒ Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- ☒ Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit zijn in transect aanwezig in de periode x tot y (groeiseizoen) [19]
- ☒ *Pakketten b en c:* Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd. [17]
- ☒ *Pakket b:* Maaien en weiden niet toegestaan in de periode van 1 februari-15 juni

Aanvullende beheervoorschriften

- ☒ De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- ☒ *Pakketten a en b:* randen liggen aan de buitenkant van het perceel.
- ☒ Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of her ingezaaid.
- ☒ Klepelen is niet toegestaan.

Pakketten

- a) N.v.t.
- b) N.v.t.
- c) 001) Botanisch waardevolle weiderand zonder maai- en weidebeperking
002) Botanisch waardevolle weiderand met maai- en weidebeperking tot 15 juni
- d) t/m g) N.v.t.

41 Ontwikkeling kruidenrijk grasland

Beschrijving:

Kruidenrijk grasland heeft soms een te zwaar gewas voor weidevogelkuikens. Met dit pakket wordt gestreefd naar ontwikkeling van kruidenrijk grasland dat wel geschikt is voor weidevogels. Er wordt niet bemest, en vroeg gemaaid. Het tijdstip van de eerste maaisnede (eind april of in mei) hangt af van de uitgangssituatie. Vervolgens wordt er nog twee maal gemaaid (en afgevoerd). Door het beheer wordt de zwaarte en dichtheid van de vegetatie in een aantal jaren naar beneden gebracht en ontstaat er een structuurrijke zode, waar kruiden meer kans hebben. In zo'n grasland hebben vervolgens ook weidevogelkuikens een grotere overlevingskans dan in de uitgangssituatie van het grasland. Als er in april-mei weidevogels broeden, kan een deel van de beheereenheid worden omgezet in kuikenland. Het tarief is gebaseerd op de rustperiode in combinatie met opbrengstderving door het niet bemesten. Vanwege de suboptimale omstandigheden voor een kruidenrijke vegetatie, wordt gewerkt met de eis van 2 indicatorsoorten.

Beheereisen (zie lijst beheeractiviteiten in Koppeltabel)

- pakket a: Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode van 1 april tot 27 april. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv. op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst [5].
- pakket b: Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode van 1 april tot 22 mei. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv. op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst [5].
- pakket c: Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode van 1 april tot 15 juni. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv. op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst [5].
- pakket d: Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode van 1 april tot 15 juni. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv. op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst [5].
- pakket a- d: Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max 10% van de oppervlakte [7]
- pakket a- d: Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd [17]
- pakket a- d: Minimaal 2 verschillende indicatorsoorten uit lijst b zijn in een transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober [19]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het beheer begint met pakketvariant a of b. Gevonden nesten en kuikens worden beschermd door die delen niet te maaien. Die delen (kuikenvelden met rust) kunnen worden omgezet in pakketvariant c respectievelijk d.
- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- 90% van de beheereenheid wordt jaarlijks minimaal drie keer gemaaid en afgevoerd. De eerste maaibeurt gebeurt zo vroeg mogelijk, om een te zwaar gewas en een eventuele dominantie van witbol te voorkomen, laatste maaibeurt in september/oktober.
- Minimaal 10% van het bloemrijkste gewas en/of locaties waar grondbroeders zitten blijft per maaibeurt staan, waarbij roulatie van het niet gemaaide deel mogelijk is.
- Voorafgaand aan de eerste maaibeurt(en) wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, tenminste via enclaves. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv. op stalkaart of via geo informatie).
- (Na)beweiding is mogelijk vanaf 1 augustus.
- Het gewas moet kort de winter in.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of ingezaaid
- Klepelen is niet toegestaan.

Varianten

a. Verschralen voedselrijk grasland

- b. Doorbreken Witbol dominantie
- c. Verschralen voedselrijk grasland plus aansluitend kuikenveld
- d. Doorbreken Witbol dominantie plus aansluitend kuikenveld

Aandachtspunt:

- Verlengen rustperiode voor kuikenvelden: omzetten pakket a naar pakket c of omzetten van pakket b naar d (verlengen rustperiode): uiterlijk 5 werkdagen voor eind oorspronkelijke rustperiode doorgeven aan RVO.nl